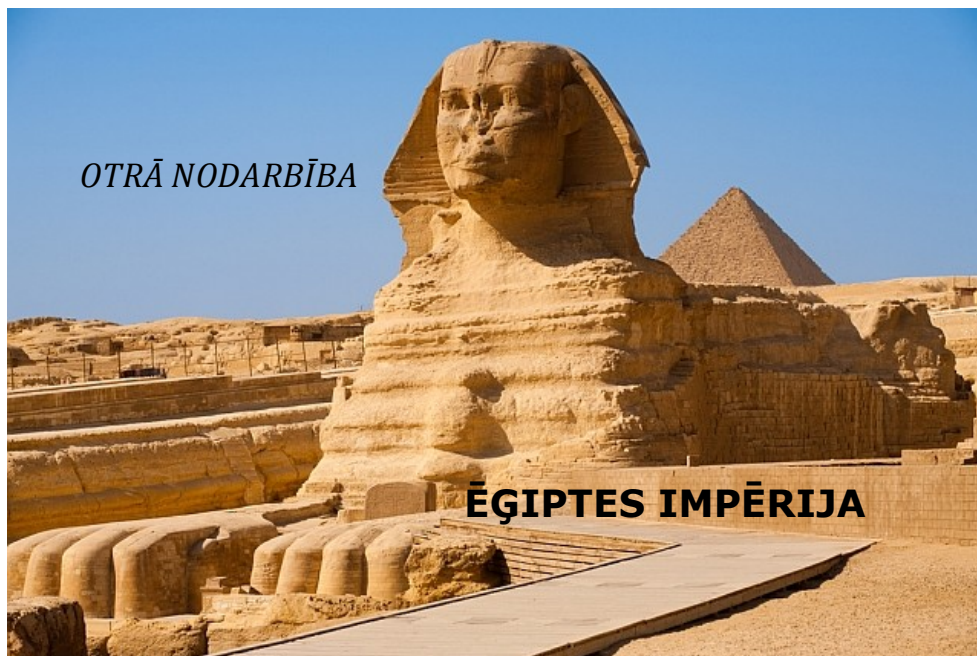

Mūsu pirmā nodarbība beidzās ar “tumšajiem laikiem” jeb laika posmu Ēģiptē, kad tajā valdīja barbariskie hiksi. Viņi valdīja pār Ēģipti kā dzelzs nācija. Viņu galvaspilsēta bija Avaris pilsēta Nīlas deltā. Viņiem pašiem nebija savas raksturīgas kultūras, tādēļ par viņiem ir ļoti maz vēsturiskas liecības, un tām pašām ir visai zema kvalitāte. Tomēr ir zināms, ka viņi ieviesa bronzas metāla lietošanu Ēģiptē, kā arī zirgu pajūgu.

17. dinastijas valdnieks bija Sekenenre. Viņš valdīja pār Augšēģipti Tēbās, kad saņēma vēstuli no hixsu ķēniņa, kurš dzīvoja Avaris. Tajā bija sūdzības par Tēbas nīlzirgiem, kas naktī tik skaļi gaudojot, ka viņš nevarot gulēt. Protams, tas bija neiespējami, jo hixsu ķēniņš dzīvoja 800 kilometru attālumā no Tēbām! Sekenenre kļuva tik dusmīgs, ka viņš nolēma doties karā, lai atbrīvotu savu zemi. Sekenenres iebalzamētais ķermenis atrodas Kairas muzejā. Viņa galvaskausā ir dažas rētas, iespējams, no kaujas cirvjiem. Viņa dēls Kamosis (Kamoss) turpināja cīņu.

1954. gadā Karnākā daži pētnieki atrada lielu plāksni, uz kuras bija uzskaitīti Kamosis militārie sasniegumi, kā arī viņa rīcība pret hixsu ķēniņu Apofisu. Uz plāksnes bija rakstīts: “Es gribētu saprast, kāda jēga manam spēkam, ja viens valdnieks atrodas Avaris, cits Kušā, bet es esmu apvienojies ar aziātiem un nūbiešiem, kuriem arī katram pieder sava

Ēģiptes daļa. Es cīnīšos ar šo vīru un pāršķelšu viņa vēderu. Es vēlos atbrīvot Ēģipti un sakaut šos aziātus!¹”

Kamosis iekaroja daudzas hixu pilsētas un kuģus, kā arī saņēma daudz gūstekņu, bet viņam neizdevās iekarot pašu Avaris. Šo uzdevumu paveica viņa jaunākais brālis Ahmosis (Ahmoss). Viņš iekaroja Avaris un piespieda hixus atkāpties līdz pat Palestīnas dienvidu pilsētai Šaruenai, kuru viņš arī pēc trīs gadiem aplenca un sakāva, un izdzina hixus. Mēs nezinām, kur viņi devās tālāk, bet Ahmosis ir spēcīgās 18. dinastijas dibinātājs. Šīs dinastijas laikā Ēģiptē sākās labklājības un varenības ziedu laiki.

Ahmosis pēctecis bija Amenogiss I, pēc viņa tronī nāca Tutmosis I (Tutmoss I). Tā vietā, lai veidotu milzīgas piramīdas, kā to darīja iepriekšējās dinastijas, Tutmosis savu kapu izcirta klints sienā pie Valdnieku ielejas Nīlas upes rietumu krasta, tieši pretī Vasetai, kuru grieķi sauca par Tēbām, bet mūsdienās tā zināma kā Luksora.

Tutmosam I nebija dēlu, tomēr viņa meita Hatšepsuta bija precējusies, un viņas vīrs ieņēma troni kā arī pieņēma vārdu Tutmosis II (Tutmoss II). Viņš valdīja tikai četrus gadus. Hatšepsutai bija tikai meitas, tomēr Tutmosam II bija dēls no kādas citas sievas, tādēļ, lai saglabātu dinastiju, viņa dēls apprecēja Hatšepsutas meitu, savu pusmāsu. Tutmosis II nāves dienā šis jaunais princis ieņēma sava tēva troni un tika kronēts par Tutmosis III (Tutmoss III).

Izrādījās, ka Tutmosis III ir pārāk jauns, lai tiktu galā ar atbildīgajiem ķēniņa pienākumiem, tādēļ Hatšepsuta pārņēma varu Regentā. Liekas, ka viņai patika šis darbs, jo pavisam drīz viņa ieņēma ķēniņienes amatu un pieņēma faraona titulu. Viņa ģērbās kā ķēniņš, pat vilka ceremoniju bārdas parūku! Tas nebija nemaz tik dīvaini, kā varētu likties. Ēģiptiešu vīri skuva bārdus, un faraons valkāja viltus bārdus tikai kā sava statusa apliecinājumu.

¹ Senās Ēģiptes kontekstā termins „aziāti” apzīmē tautas, kas dzīvoja uz austrumiem no Āfrikas kontinenta – mūsdienu Tuvo un Vidējo austrumu teritorijā.

Un Hatšepsuta domāja, ka arī viņa tā varētu darīt. Kairas muzejā atrodas vairākas statujas un sfinksas, kurās attēlota Hatšepsuta tieši ar šo ceremoniju bārdu.

Hatšepsuta valdīja 21 gadu. Viņas valdīšanas laiks bija mierīgs un labklājības pilns. Viņa uzbūvēja varenu kapeņu templi pie Deir el Bahri pa ceļam uz Valdnieku ieleju. Uz tempļa sienām ir attēlota viņas dzimšana, un šie attēli vēsta, ka par viņas ieņemšanu atbildīgs bijis dievs Amūna. Tas bija kā apgalvojums, ka viņa bijusi dievu izredzēta valdniece.

Viņa arī lika izkalt četrus obeliskus no Asvānas karjera, no kura tie tika nogādāti pa Nīlu uz Karnāku, kur tos uzstādīja un pārklāja ar mirdzošu zeltu. Viens no tiem ir saglabājies līdz mūsdienām un ir augstākais Ēģiptes obelisks. Hatšepsutas valdīšana tika pārtraukta pēkšņi. Mēs nojaušam, ka pie tā varētu būt vainīgs Tutmosis III, kurš beidzot bija sasniedzis piemērojamu vecumu, lai varētu pats ieņemt troni. Šķiet, viņš ļoti nicinājis Hatšepsutu. Tiklīdz kļuvis par faraonu, viņš izsūtīja strādniekus pa visu Ēģipti, lai tie atbrīvojas no Hatšepsutas veiktajiem uzrakstiem un sadragā tās statujas un pieminekļus.

Tutmosis III bija varenākais no visiem faraoniem. Viņš uzbūvēja svinību zāli Karnākas templī, kuru joprojām var aplūkot arī mūsdienās, lai gan tās jumtā ir daži bojājumi. Daži no Karnākas vērtīgākajiem atradumiem ir bijušas Tutmosa III skaistās statujas, viņa svešzemju iekarojumu pieraksti, kuros ir saskaitīti ne mazāk kā septiņpadsmit karagājieni, neskaitāmas vasaļvalstis, nemaz nerunājot par pakļauto valstu nodokļiem, kas Ēģipti padarīja bagātu. Karnākā viņš uzcēla četrus lieliskus obeliskus, kuri pakāpeniski tika aizvesti uz četrām pasaules galvaspilsētām. Viens no tiem ir “Kleopatras adata”, un tas atrodas Londonā Temzas krastmalā. Kāds cits atrodas Centrālparkā Ņujorkā, trešais novietots Romā pie Svētā Jāņa baznīcas, savukārt ceturtais ir atrodams Stambulā.

Kad Tutmosis III nomira, viņu apbedīja Valdnieku ielejas pašā galā. Viņa skaistais granīta sarkofāgs joprojām atrodas savā vietā, tomēr viņa mūmija

glabājas Kairas muzejā. Diemžēl kapeņu izlaupītāji sagrieza viņa mūmiju trīs gabalos. Parasts apmeklētājs, lūkojoties reiz varenā faraona sejā, nemaz to nepamanīs, jo seja un atlikušais ķermenis ir prasmīgi satīts kopā. Te nu bija pasaules diženums! Varenākais faraons mūsdienās ir vienaldzīgu tūristu apskates objekts.

Nežēlīgais despots Amenofiss II, kurš bija zināms savas nežēlīgās rīcības dēļ ar loku un bultām, bija Tutmosa III pēctecis. Viņa pēctecis Tutmoss IV izveidoja uzrakstu, ko novietoja starp Lielās Sfinksas ķepām. Rakstā Tutmoss apgalvo, ka kādu dienu viņš medīja un atgūlās, lai atpūstos Sfinksas galvas ēnā, tās ķermenis bija ierakts smiltīs. Kamēr viņš gulēja, Sfinksas ar viņu runāja, sūdzēdamās par smilšu daudzumu un solīdama, ja Tutmoss IV viņu izraks, tad Sfinksas to padarīs par faraonu. Tutmoss piekrita Sfinksas prasībai un patiešām kļuva par faraonu. Tutmoss nebija patiesais troņa mantinieks un šis viņa uzraksts faktiski bija mēģinājums attaisnoties, kādēļ viņš ieņēma troni.

Pēc viņa pie varas nāca Amenofiss Lieliskais, kurš likās ļoti pieķēries savai sievai Tijai. Lielākā Kairas muzeja statuja ir tieši Amenofisa III statuja, kurš sēž tronī un viņa sieva ir mīļi aplikusi savu roku ap vīra vidukli. Rietumu Berlīnes muzejā ir atrodama arī maza sievas statuja, un, ja šī sieva patiešām izskatījās kā statujā attēlots, tad šķiet, ka viņa nebija īpaši skaista, iespējams, tā bija viņas personība, kas tik ļoti piesaistīja vareno valdnieku šai sievietei.

Amenofisa III laikā tika uzbūvētas četrpadsmit masīva akmens kolonnas Luksoras templī, kā arī milzīgs pagalms ar pīlāru ceļu. Viņš uzbūvēja arī brīnišķīgu templi Nīlas upes rietumu krastā. Tas bija aptuveni puskilometru garš, tomēr nākamie faraoni izmantoja šo pīlāru akmeņus, lai uzbūvētu sev vajadzīgās lietas, līdz templim bija palikuši tikai divi galvenie pīlāri pie ieejas durvīm. Grieķiem tie kļuva pazīstami kā Memnonas kolosi. Amenofiss dzīvoja ilgu mūžu un viņa mūmija liecina, ka viņam ir bijušas problēmas ar smaganu strutošanu. Viņa valdīšanas laiks bija mierīgs un plaukstošs, bet jau pirms viņa nāves Ēģiptes zemē bija redzamas pārmaiņu pazīmes –

religisku reformu tuvošanās. Iespējams, Amenofiss pats bija aizsācis šīs reformas.

Nākamajam valdniekam bija visai interesants raksturs. Amenofiss IV dažreiz tiek saukts par Ēģiptes herētisko valdnieku. Agri savā valdīšanas laikā viņš pieņēma monoteistisko reliģiju, pielūdzot saules dievu, kam bija saules diska forma – Atonu. Viņš mainīja savu vārdu no Amenofis, kas nozīmē *Amūns ir apmierināts*, uz Akhenatons, kura nozīme ir *Atona kalps*. Saprazdams, ka pārveidot Tēbas priesterību uz citu, pavisam jaunu, reliģiju būs neiespējami, Akhenatons pameta galvaspilsētu un uzbūvēja jaunu metropoli pusceļā starp Kairu un Tēbām, un nosauca to par Akhetatonu.

Spriežot pēc Akhenatona statujām un portretiem, viņš bija groteska izskata vīrs, ar resnu seju, lielām lūpām, resnu vēderu un nesamērīgi lielām ciskām. Bet viņš bija individuālists. Tā vietā, lai noslēptu savu ne tik ļoti izdevušos fizisko pusi, viņš Ēģiptē aizsāka jaunu mākslas formu. Viņa skulptoriem viss bija jāatveido tā, kā tas patiesībā izskatās. Mākslas darbos atspoguļojās ne tikai viņa paša fiziskās nepilnības, bet arī viņu meitu un augstmaņu figūras attēlotas ar līdzīgiem defektiem. Ēģiptes mākslā tā bija liela revolūcija, jo līdz šim bija parasts faraonus attēlot tādus, kādi viņi vēlējās izskatīties, nevis kādi tie bija patiesībā.

Akhenatonam bija sešas meitas no viņa skaistās sievas Nefertiti, kuras slaveno statuju atrada vācu arheologi un aizveda uz Berlīnes muzeju. Nefertiti kreisā acs statujā attēlota kā akla. Vai viņa tiešām bija akla vai arī statuja vienkārši netika pabeigta, tas nav skaidri zināms. Savos vecuma gados Akhenatons apprecēja vienu no paša meitām, Ankhesenatonu. Nefertiti, iespējams, tika atstumta no varas, tomēr viņa nekrita negodā, jo turpināja mitināties pašas celtajā pilī pilsētas ziemeļu pusē.

Akhenatons bija tik ļoti apsēsts ar savām reliģiskajām reformām, ka impērijas pārvaldei gandrīz nemaz nepievērsa uzmanību. Sabiedrotie valdnieki sūtīja faraonam palīdzības lūgumus, tomēr tie neatrada dzirdīgas

ausis, un viņu māla plākšņu vēstules tika „iegrāmatotas” arhīvos. Tās atrada tikai 1844. gadā.

Kad šīs plāksnes tika atrastas un piedāvātas muzejam, neviens nezināja, ko ar tām darīt. Sākotnēji plāksnes tika uzskatītas par viltojumiem, jo tās bija aprakstītas asīriešu ķīlrakstā. Jebkurš skolnieks taču zināja, ka Ēģiptes nacionālā rakstība bija hieroglifi. Beigu beigās plāksnes tomēr atzina par autentiskām. Mūsdienās tās pazīst kā Amarnas vēstules.

Dažās no šīm vēstulēm ir sūdzības par habiru tautu, kas traucēja faraona pārraudzībā esošo pierobežu pilsētu mieru. Kādu laiku tika uzskatīts, ka tie ir bijuši ebreji, kuri kādreiz ir pametuši Ēģipti un apmetušies Palestīnā, tomēr vēlāk tika atklāts, ka habiru tauta mājojusi Sīrijas ziemeļos un Babilonijā, tādēļ šie cilvēki nevarēja būt ebreji.

Akhenatona vienīgie pēcnācēji bija viņa meitas. Tika plānots, ka pēc Akhenatona nāves viņa troni pārņems meitas vīrs Smenkaure, kurš bija precējies ar Meritatonu, bet šķiet, ka Smenkaure nomira neilgi pēc paša Akhenatona un, iespējams, tā arī nekad nesēdēja Akhenatona tronī. Tas tika atdots otras meitas vīram, Tutankhatonam, kurš bija precējies ar Ankhesenatonu.

Amuna priesteru izdarītais spiediens izraisīja plašu nepatiku pret Akhenatona monoteistisko reliģiju. Akhetatonas pilsēta tika pamesta, un Tēbās tika atjaunota Amuna pielūgšana. Jaunā faraona un viņa sievas vārdi tikai mainīti uz Tutankhamons un Ankesenamena, lai apliecinātu viņu atjaunoto pakļaušanos dievam Amunam.

Tutankhamonam bija tikai 19 gadu, kad viņu skāra tragēdija un viņš nomira. Viņa mūmijas izpēte liecina, ka nāves cēlonis ir bijusi smadzeņu trauma aiz kreisās auss. Nav zināms, vai šis trieciens bija slepkavības mēģinājums vai nelaimes gadījums. Jaunajam faraonam tika veltīta karaliska apbedīšanas ceremonija Valdnieku ielejā, un viņa kaps tika piepildīts ar apbrīnojamiem dārgumiem.

Faraonu kapavietas vienmēr ir saistījušas kapeņu laupītāju īpašu interesi. Bieži tiem ir izdevies iekļūt kapenēs un izlaupīt to saturu. Šāds liktenis neizbēgami piemeklētu arī Tutanhamona kapu, ja vien nebijis kādas neparasts apstākļi. Valdnieks Ramzess VI savu kapeņu ierīkošanai izcirta eju tikai mazliet virs Tutanhamona kapa. Šī jaunā kapa ierīkošanas laikā, akmens šķembas tika sabērtas Tutanhamona kapeņu ieejā un to nobloķēja. Šim kapam vairs nevarēja piekļūt, un ar laiku visi par to aizmirsā. Viens no modernās arheoloģijas lielākajiem sasniegumiem ir šī kapa atklāšana 1922. gadā lorda Karnarvona sponsorētu izrakumu laikā. Katrs, kurš apmeklēja Kairas muzeju, ar apbrīnu vēro milzīgo daudzumu zelta, izsmalcinātās skulptūras un bērnu greznojumus, kas atradās šajās kapenēs.

Tutanhamona vietu pēc četriem gadiem ieņēma padzīvojušais valstsvīrs un priesteris Ajs, kurš ieguva ne tikai troni, bet arī Tutanhamona atraitni Ankesenamenu. Viņa pēctecis bija kāds karotājs vārdā Haremhebs, kurš arī bija uzticīgs Amuna reliģijas piekritējs. Acīmredzot viņš tik ļoti neieredzēja dieva Atona pielūgšanu, ka lika saviem strādniekiem doties visā Ēģiptes plašumā un garumā un iznīcināt Atonam veltītos pieminekļus, uzrakstus un visu, kas ar to saistīts, kā arī iznīcināt Akhenatona statujas.

Kad Haremhebs nomira, par viņa pēcteci kļuva kāds cits karotājs vārdā Ramzess I – 19. dinastijas dibinātājs un dieva Seta pielūdzējs. Ramzess I valdīja tikai divus gadus, un pēc viņa tronī nāca viņa dēls Seti I (Seti nozīmē Seta vīrs), kurš aizsāka militāros gājienus Palestīnā un Sīrijā. Seti sāka būvēt milzīgus pīlārus lielajā Karnakas hallē un viņa templis Abīdā ir saglabājies līdz pat šai dienai. Tā akmens jumts joprojām ir saglabājies sākotnējā stāvoklī, un tas ir devis iespēju saglabāties krāsām skaistajos sienu gleznojumos un greznojumos. Seti mūmija ir visu faraonu vislabāk saglabājusies mūmija.

Seti pēctecis bija viņa dēls Ramzess II, kuru sauca arī par Ramzesu Lielisko. Šis ir piemērots tituls vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt tādēļ, ka viņš valdīja veselus 67 gadus. Otrkārt, viņš piepildīja Ēģiptes zemi ar savām statujām, pieminekļiem un templiem. Treškārt, viņš bija vairāk nekā 50 dēlu

un neskaitāmu meitu tēvs. 1995. gadā profesors Kents Vīks atklāja Ramzesa ģimenes kapu zem Valdnieku ielejas ieejas ceļa Luksorā.

Ramzess pabeidza celt masīvo Karnakas halli un uzbūvēja milzīgu kapeņu templi Nīlas rietumu krastā pie Luksoras, kas zināms kā Ramzesa muzejs. Viņam bija arī templis, kas izcirsts no akmens klints Abū Simbelā, apmēram 550 kilometru attālumā uz dienvidiem no Luksoras. Kad inženieri būvēja Asuānas aizsprostu, šis apbrīnojamais templis bija briesmās, jo to varēja appludināt ūdens, un tādēļ visa klints tika sadalīta gabalos un vēlāk no jauna salikta kopā augstākā vietā, kur to vairs nevarētu aizsniegt ūdens.

Ramzess karoja tikai vienā iespaidīgā cīņā. Šī cīņa bija pret hetiešiem pie Kadešas. Ieraksti un gravējumi Ramzesa muzeja sienās un Abū Simbelā stāsta par lielu drosmi, ko Ramzess parādīja šajā cīņā. Tomēr, kad pēc vairākiem gadiem zinātnieki atklāja Hetiešu impēriju, pētnieki sāka salīdzināt divus pavisam atšķirīgos stāstus, un rezultātā izrādījās, ka Ramzesam vienkārši palaimējās kopā ar sievu aizbēgt no hetiešiem. Viņš noslēdza vienošanos ar hetiešu ķēniņu, apprecot tā meitu. Jādomā, Ramzess jutās gandarīts, ka vārējis valsts miera un drošības labad savam harēmam pievienot vēl vienu sievu.

Mernepta, Ramzesa trīspadsmītais dēls, bija sava tēva troņmantnieks. Daži domā, ka viņš bijis tieši tas faraons, par kuru tiek runāts Bībelē 2. Mozus grāmatā. Viņš ir atstājis rakstu plāksni, kas pašlaik atrodas Kairas muzejā. Tajā viņš lielās par savu uzvaru pār lībiešiem, kas bija iebrukuši Ēģiptē. Šis vēstures piemineklis ir svarīgs, jo tieši tajā pirmo reizi ir pieminēts vārds Israēla. Tajā gan nav atrodama nozīmīga informācija par izraēliešu tautu, bet vienkārši rakstīts: "Kānaāna ir paņemta gūstā, Aškelona ir iznīcināta, Gīza ir iekarota, Jonāma ir kļuvusi tukša vieta, Israēla ir pamesta, tajā nav sēklas. Karu (tā tika saukta Palestīna) kļuvusi par atraitni."

Šis plāksnes uzraksts par Israēla tautu pasaka tikai vienu lietu – tā jau bija apmetusies uz dzīvi Kānaānas zemē. Tie vēsturnieki, kuri uzskatīja, ka

Mernepta bija 2. Mozus grāmatā minētais faraons, ir kļūdījušies. Tāpat šī plāksne noraida pieņēmumu, ka 2. Mozus grāmatas laika faraons bija Ramzess II. Saskaņā ar Bībeles hronoloģiju 1. Ķēniņu grāmatā 6. nodaļā 1. pantā, Israēla tauta pameta Ēģipti 480 gadus pirms tika uzsākta Dieva tempļa celtniecība ceturtajā ķēniņa Salamana valdīšanas gadā, kas nozīmē, ka Israēls pameta Ēģipti apmēram 1445. gadā pirms Kristus.

Daži brīnās, kādēļ Ēģiptes rakstos nav minēti Bībelē aprakstītie notikumi saistībā ar Israēla tautu Ēģiptes zemē. Mums jāpatur prātā, ka Ēģiptes faraoni neuzskatīja, ka ir svarīgi pierakstīt objektīvus vēstures notikumus. Viņi vienkārši lielījās par saviem sasniegumiem, uzvarām un labajām īpašībām. Tas patiešām būtu pārsteidzoši, ja ēģiptieši būtu pierakstījuši tādus gadījumus, kādi aprakstīti 2. Mozus grāmatā, jo tur skaidri lasāms faraona pazemojums un sakāve.

DIVDESMITĀ DINASTIJA

Pēc Mernepta nāves sekoja 30 juku pilni gadi, kuros valdīja vairāki valdnieki, lai gan lielākai daļai no tiem nebija pat tiesības uz troni. 20. dinastiju dibināja Setnakts. Savos neilgajos divos trijos valdīšanas gados viņš atjaunoja kārtību un autoritāti visā impērijā. Viņa vietā tronī nāca viņa dēls Ramzess III, kurš bija pēdējais jaunās impērijas ēras valdnieks. Viņš bija galvenais lielākā kapeņu tempļa cēlējs; šīs kapeņes – Medinet Habu – atrodas netālu no Luksoras. Uz to sienām ir lieli gravējumi, kuros atainotas viņa un lībiešu, un hetiešu cīņas. Nākamās nodarbības galvenā tēma būs par hetiešiem.

Pēdējie 20 Ramzesa III valdīšanas gadi bija mierīgi. Pēc viņa tronī nāca vairāki nenožīmīgi faraoni, visi vārdā Ramzess, tomēr viņi bija kā spēlmantiņas Amūna priesteru rokās. Viņu valdīšanas laikā vairākas faraonu kapeņes tika izlaupītas. Šajā laikā bija Trešais Starpperidos, kas iezīmēja tautas dalīšanos starp ziemeļiem un dienvidiem. Pēdējam šī laika augstajam priesterim izdevās apvienot Ēģipti, un viņš kronēja sevi par valdnieku Psusennes II, tomēr pēc viņa nāves aptuveni 950. gadā pirms Kristus, Tēbas vairs nebija spēcīgs valdīšanas centrs.

Šešonks I bija 22. dinastijas dibinātājs. Viņš bija no spēcīgas dzimtas, kura bija ieceļojusi Āfrikā kopā ar *Jūras ļaudīm* 20. dinastijas laikā. Viņš ieguva troni savas varas un viltības dēļ – izprecinot savu dēlu Osorkonu II Psusennes II meitai. Viņš ir 2. Laiku grāmatā 12. nodaļā 1. līdz 9. pantā minētais faraons Šišaks:

"Kad Rehabeāma ķēniņa valsts bija nostiprinājusies un viņa vara nodrošināta, tad viņš atmeta Tā Kunga bauslību un viss Israēls līdz ar viņu. Bet ķēniņa Rehabeāma piektajā valdīšanas gadā Ēģiptes ķēniņš Šišaks devās pret Jeruzālemi, jo jūdi bija laužuši uzticību Tam Kungam. Viņš nāca ar tūkstoš divi simti kara ratiem un ar sešdesmit tūkstoš jātniekiem, un neskaitāms bija ļaužu pulks, kas nāca no Ēģiptes kopā ar viņu: lībieši, sukieši un kušīti (etiopieši). Un viņš iekaroja stipri nocietinātās pilsētas, kas bija Jūdā, un nonāca pie Jeruzālemes. Tad pravietis Šemaja ieradās pie Rehabeāma un pie Jūdās vadoņiem, kuri, baidīdamies no Šišaka, bija sapulcējušies Jeruzālemē, un viņš tiem sacīja: "Tā saka Tas Kungs: jūs esat Mani atstājuši, tāpēc Es arī jūs tagad esmu atstājis Šišaka rokā." Tad Israēla vadoņi un pats ķēniņš pazemojās un sacīja: "Tas Kungs ir taisns!" Kad Tas Kungs redzēja, ka viņi bija pazemojušies, tad pravietis Šemaja izdzirdēja Tā Kunga vārdus, kas viņam teica: "Viņi ir pazemojušies, tāpēc Es tos neizdeldēšu, bet Es tos jo drīz izglābšu, un Es neizliešu Savu bardzību pār Jeruzālemi ar Šišaka roku! Un tomēr lai viņi kļūst viņam par kalpiem un lai atzīst, kas tas ir - kalpot Man un kas tas ir - kalpot pasaules ķēniņam." Un tad Ēģiptes ķēniņš Šišaks devās uzbrukumā pret Jeruzālemi un nolaupīja Tā Kunga nama dārgumus - un viņš paņēma visu; viņš paņēma arī tos zelta vairogus, ko Salamans bija licis darināt."

Karnākas tempļa dienvidu sienā Šešonks izveidoja milzīgu gravējumu, kurā attēlots, kā viņš uzvarēja savus ienaidniekus. Tajā arī uzskaitītas simts pilsētas, kuras viņš iekarojis. Daudzas no tām ir identificētas kā Palestīnas pilsētas. Daži arheologi gan šobrīd apstrīd Šešonka apgalvojumus.

Pēc tam 150 gadus Ēģiptes zemē valdīja anarhija. Divas kustības mēģināja atjaunot kādreizējo valsts varenību – 24. dinastija (Saiss) un 25. dinastija (Napata), tomēr kopš šī laika neskaitāmi svešzemju spēki mēģināja iegūt Nīlas deltu, jo tajā bija auglīga zeme ar labu reputāciju, saukta par Vidusjūras maizes grozu. Visbeidzot Nīlas delta nonāca Asīrijas kontrolē.

Tam nāca Nūbiešu dinastija, no kuras pieminēšanas vērts bija valdnieks Tirhaka. Saskaņā ar Bībeli (2. Ķēniņu 19. nodaļā un Jesajas 37. nodaļā), viņš apņēmas atturēt pieredzējušos asīriešus Sanheriba vadībā no Lahišas iekarošanas. Tirhaka gan nespēja īstenot savu apņemšanos un atvieglot asīriešu spiedienu uz Jūdas ķēniņu Hiskiju, jo vēlāk asīrieši iebruka arī pašā Ēģiptē. Eshadrons iekaroja Memfisu, un viņa pēctecis Ašurbanipals nonāca vēl 700 kilometrus tālāk uz dienvidiem, iekarojot un izlaupot Tēbas.

612. gadā pirms Kristus kaldeji (neo-babilonieši) iekaroja un iznīcināja Ninivi. Faraons Neho II (valdīja 610.-595. gadā pirms Kristus) baidījās, ka Ēģipte arī varētu kļūt pat potenciālo iekarošanas mērķi, tādēļ viņš ar spēcīgu armiju devās pretuzbrukumā. Ceļā pie Megidas viņu pārtvēra Jūdas ķēniņš Josija (2. Laiku 35:20). Sadursmes laikā Josija guva nāvējošu bultas ievainojumu. Neho turpināja karot Sīrijā, bet babilonieši galu galā viņu sakāva apmēram 605. gadā pirms Kristus kaujā pie Karhemišas.

Faraona Neho mazdēls Vah-ib-ra (Bībelē minēts kā faraons Hofra un vēsturnieka Hērodota saukts arī kā Apries), aplenca Tīru un pamudināja jūdus atkal sacelties pret Babiloniju. Viņam gan neizdevās sniegt jūdiem nepieciešamo atbalstu, tādēļ Jeruzāleme krita Nebukadnēcara II rokās, un daudzi iedzīvotāji tika aizvesti gūstā. Pārējie, ieskatot pravieti Jeremiju, meklēja glābiņu Ēģiptē.

Viņi apmetās Tahpanhesā, kas toreiz bija pazīstamā kā Dafne, bet mūsdienās intrigējoši saukta par Qastr Bint el Yahudi jeb jūdu vīra meitas vietu. Šī vieta bija visai nozīmīga pravieša Jeremijas pravietojumos:

"Tad pār Jeremiju Tahpanhesā nāca Tā Kunga vārds: "Nem lielus akmeņus un ieroc tos mālainē pie ķieģeļu cepļa, kas ir pie faraona pils ieejas Tahpanhesā, Jūdas vīru klātbūtnē, un saki tiem: tā saka Tas Kungs Cebaots, Israēla Dievs: redzi, Es došu rīkojumu un pasaukšu Savu kalpu, Bābeles ķēniņu Nebukadnēcaru, un celšu viņa troni uz šiem akmeņiem, ko tu šeit iegremdēji, un viņš uzcels te un izspriedīs pār tiem savu troņa telti. Viņš nāks un satrieks Ēģiptes zemi: kam nāve lemta, tas dosies nāvē, kam lemts krist gūstā, tas aizies gūstā, kam lemts zobens, tas no zobena arī kritīs. Es aizdedzināšu Ēģiptes dievu namus, viņš tos sadedzinās un aizvedīs; viņš saritinās ap sevi Ēģiptes zemi, kā gans apritina ap sevi savu apmetni, un tad netraucēts aizies. Viņš satrieks Ēģiptes saules dieva nama pieminēto stabus un sadedzinās ēģiptiešu elka dievu namus." " (Jeremijas 43:8-13)

Viņš arī teica:

"Un tā saka Tas Kungs: redzi, es nodošu faraonu Hofru, Ēģiptes ķēniņu, viņa ienaidnieku un to rokās, kas tīko pēc viņa dzīvības, tā kā Es nodevu Jūdas ķēniņu Cedekiju Bābeles ķēniņa Nebukadnēcara rokās, kas bija viņa ienaidnieks un tiecās pēc viņa dzīvības." (Jeremijas 44:30)

Savukārt praviētis Ecehiēls paredzēja:

"Tā saka Dievs Tas Kungs: Es iznīcināšu elka dievus un darīšu galu dievekļiem Nofā (Memfisā). Valdnieku Ēģiptes zemē turpmāk vairs nebūs, Es likšu lielām bailēm pārņemt Ēģiptes zemi... Tā būs mazāka nekā citas valstis un nepacelsies pār citām tautām, un Es mazināšu tās locekļu skaitu, lai tā nevalda pār citām tautām." (Ecehiēla 30: 13; 29: 15)

Visai izaicinoši pareģojumi, vai ne? Vai tas bija vienkārši laimīgs minējums vai patiešām precīzs pravietojums? Ecehiēls nešaubīdamies apgalvoja, ka Dievs viņam ir atklājis, kas notiks, un šķiet, šie pravietojumi tiešām ir piepildījušies.

Tā laika faraons bija Hofra. Viņa pili atraka un attīrīja 1886. gadā. Tieši pirms ieejas pilī atklājās kaut kas līdzīgs plašai brīvdabas skatuvei. Flinders Petrijē sacīja šādus vārdus: “Šeit notika Jeremijas aprakstītā ceremonija – te bija sapulcējušies bēgļi un to priekšā viņu vadītāji, šeit arī Nebukadnēcars izpleta savu ķēnišķīgo telti.”

525. gadā pirms Kristus Persijas ķēniņš Kambīzs iemaršēja Ēģiptē. Kopš tā laika impērijas valdnieks vairs nekad nebija dzimis ēģiptietis. Vēlāk Aleksandrs Lielais okupēja Ēģipti 332. gadā pirms Kristus. Ēģipte pat nepretojās. Pēc viņa to pašu darīja vairāki grieķu valdnieki, ptolemaji, no kuriem vispazīstamākā persona bija slavenā Kleopatra. Pēc tam nāca romieši un visbeidzot musulmaņi, kas Ēģiptē ienesa islāma reliģiju.

Mūsdienās Ēģipte ir republika. Memfisas statujas guļ gruvešos. No Aleksandra Lielā laika līdz pat mūsdienām Ēģiptes tronī nav sēdējis dzimis ēģiptietis. Pat pēdējais faktiskais Ēģiptes karalis Faruks, kurš tika gāzts no troņa revolūcijas laikā 20. gadsimta vidū, bija albānis! Vai gan tas nepierāda, ka tādi pravieši kā Ecehiēls patiešām runāja un rakstīja Dieva iedvesmotus vārdus? Vēstures un arheoloģijas liecības sniedz pamatu šādam apgalvojumam.

ROKOTIES PAGĀTNĒ ir Tiešsaistes Bībeles studiju neklātienes nodarbību programma. Autortiesības aizsargātas.

Apmeklējiet mūsu mājaslapu www.bibelesstudijas.lv vai sazinieties ar mums:

e-pasts: konsultants@bible.lv

tālrunis: + 371 25 131 810